

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Z dnem 1. oktobra t. l. se prične naročevanje za zadnje četrtletje tega leta.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

Upravnništvo „Slov. Naroda“.

Interpelacija

Božidara Raiča in tovarišev stavišena visokemu štajerskemu deželnemu odboru, da namočijo učiteljskih mest na Ptujski nižji gimnaziji s profesorji, kateri ne znajo slovenski.

Osnovanje štajerske vojvodinske realne nižje gimnazije (pozneje nižje gimnazije) v Ptuj bi bilo po dogovoru mej mestnoj občino Ptuj in štajerskim deželnim odborom skleneno meseca julija 1869 in šolsko leto 1869/70 pri dovoljsem pohajanju gimnazij otvorjeno.

Za pokritje potrebščine tega učilišča plačuje Ptujski okraj vsako leto 500 gld., državna podpora znaša na leto 3500 gld., učnina in vsprejemnina vrže po priliki 830 gld., in menjek po 8100 gld. pokrivilje deželna zaklada.

Ta zavod je ustanovljen s tem podkrepljenjem, da potrebam južnovzhodnega dela Štajerskega zadovoljava. Ozirom na slovensko bivalstvo tega dela

vojvodine Štajerske bilo je po pravici pričakovati, da se ta učni zavod namesti s takimi učitelji, kateri znajo oba deželna jezika. Učiteljski zbor spopolnjeval se je polagoma in nastavljeni so bili tudi učitelji zmožni slovenščine; kar je tudi pogledom na večino učencev sevsema pravo bilo. Tako sestavljeno učiteljstvo dobivalo je več let zaporedoma priznanje od deželnega šolskega sveta; dijaki tega zavoda so dobro napredovali in mnogo jih je bilo na drugih učiliščih med najboljšimi.

Ali visokemu štajerskemu deželnemu odboru se je boljše zdelo slovenske profesorje sčasoma odpraviti in njihova učna mesta popolniti s Tirolci, kateri niti besede slovenski ne umejo. Tako je bil pred dvema letoma marljivi profesor, ker je na korist svojemu narodu delal, iz službenih ozirov iz Ptuja v Ljubno premeščen, — od onega deželnega odbora štajerskega, kateri je izvoljen bil za vso vojvodino in kateri bi moral državne osnovne zakone spoštovati. V Ptuj spravili profesorja, kateri je pri deželnih višji gimnaziji v Ljubnem nemožen postal in je bil iz službenih ozirov postavljen na spodnje Štajersko, — kot Tirolec ne znajoči slovenski. To dvoje premeščenje stalo je deželno mošnjo 1000 goldinarjev.

Dosedanji začasni voditelj tega zavoda, prosil se je potem, ko je tri leta vodstvo Ptujске nižje gimnazije pridno oskrboval, za drugo mesto in je tudi dobil. Ravnateljstvo bilo je podeljeno Tirolcu, ne znajočemu slovenski. Tudi je ta ravnatelj samo iz zgodovine in zemljepisja preskušal, atoprem se pri vsah razpisih, nakolikor se je vršilo, razve tega izpita še vedno neoposobljeno zahteva v nekem drugem predmetu. Povedati je, kak je to mesto bilo spopolnjeno brez razpisa.

Iz nekib ozirov na tega ali onega vsprejet je bil jeden učitelj več nego li bi pri pravem nameščenju potreben bil.

Vsld najnovejšega spremena sestavljeno je učiteljstvo Ptujске nižje gimnazije iz dveh zgodovinarjev, dveh realistov, treh jezikoslovcev, jednega verstvenika in jednega črto-in-lepopisca. Torej stroke so oyde zastopane kakor v njenem drugem zavodu obširne cesarjevine. Pouk v slovenščini pogreša izpitnega učitelja in je odpostanka tega zavoda zvečino matematikom in prirodopiscem prepuščen.

fakti. Obligatno izobraževanje v zapadnih državah je samo navidezno, kajti nema nikake sisteme. Odgoja brez točno določene sisteme je mrtva črka. Taka odgoja ne vzgojuje prepričan in ne razvija človeka. V Kitaji je pa obligatna metoda učenja. Da se izpolnuje, na to gleda vlada. Zapazil sem, da se zapadne vlade dosti bolj bavijo s sestavljanjem programov, nego z osnovo določne metode izobraženja. Reči moram, da se mi to zdi nelogično in verojetno tudi ne bode donášalo dobrih rezultatov.

Pri nas se zakoni o odgoji dele v dve kategoriji, jedna iz njih se tiče odgoje otrok, druga — mladeničev. Naš vzgled na odgoje otrok je dobro izražen v jednom iz šestnajstih govorov carja Jongčinga; tam najdete vse potrebne svete za roditelje in učitelje, kako dobro odgojevati otroke. Car svetuje roditeljem učiti otroke že v ranej mladosti, resno lotiti se dela, učiti jih bolj načelom, kakor faktom, pogosto jih spominjati na postave in v njih razvijati pridnost. Učiti jih pridnosti in odučiti od slabih navad, to mora biti prva skrb odgoje. Za najslabšo navado smatra car „navado govoriti jedno, misliti drugo“. Roditeljem priporoča, kolikor je moč razvijati v otrocih vedoželjnost in učiti jih pokorščini. Mladenič, ki se začne učiti, se mora najprej

Razmislivši navedene razloge, stavljamo visokemu deželnemu odboru vprašanje:

Je-li isti kani — v nasprotji s členom 19 državnih osnovnih zakonov od 21. decembra 1867. — v nasprotji štajerske deželne ustave od 30. decembra 1849, kder § 3. pravi: v vojvodini živeča naroda sta jednakoopravičena in imata neurazljivo pravo na varovanje in gojitvo svoje narodnostjo in jezika, — v nasprotji z detovodnimi in ukoslovnimi načeli, v nasprotji s pravednostjo in pravičnosti proti slovenskim deželanom — še nadalje tako postopati?

Gradec dne 22. septembra. 1885.

Raič l. r. Kukovec l. r. M. Vošnjak l. r. Jerman l. r. dr. Radaj l. r. dr. Šuc l. r.

Deželni zbor kranjski.

(III. seja 19. septembra.)

(Konec.)

Alojziji Dernovšekovi odpuste se blaznični stroški v znesku 622 gl. 28 kr., prošnja učiteljske udove Alojzije Malenšek za miloščino se vliši, podpora Mariji Tekavčič pa dovoli. Podpornemu društvu gimnazijalcev v Novem mestu se dovoli 50 gld. isto tako društvu za oskrbovanje bolnih dijakov na Dunajskem vseučilišču 50 gld. podpore. Prošnja podpornega društva akademikov v Ljubnem se ne vliši. Pri poročilu o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za l. 1883 se protoluče poslanec Kersnik, da so se zadnje leto jako krivično interjevale zaostale svote za šolnino iz let 1873, 1874 in 1875, po davkarskih uradih in po katastralnih občinah, katere se nikakor ne ujemajo s šolskimi občinami. Govornik želi poizvedeti, kdo je naročil tako krivično pobiranje novega davka in upa, da bode v prihodnje oblasti gledale, da se to popravi.

Dr. Vošnjak pravi, da je vsako plačilo neprijetna stvar, posebno za tacega, ki je prišel pozneje v dotično občino, a izjem delati vender ne gre.

Poslanec Šuklje se popolnoma vjema se pritožbo gosp. poslanca Kersnika, kajti napačno je, da se izterjava zaostala šolnina ne od šolskih, nego od katastralnih občin. Potem se računski sklep normalno-šolskega zaklada odobri.

LISTEK.

Kitaj in njegove naprave.

(Dalje.)

Odgoja.

Odgoja igra važno rolo v državnej organizaciji; od nje je zavisno veličje in blagost občinstva. Naša vlada je že davno spoznala potrebo izobraženosti in prizadevala se je, razširiti jo po vsej državi. V jednom iz ohranjenih starih spomenikov, pisanem že dolgo pred Kr. r. stoji, da je že tedaj bila določena sistema odgoje in da je vsako mesto, vsaka vas morala imeti svojo šolo.

Kakor zahteva duh naših naprav, trudimo se storiti odgojo vsakemu dostopno, kolikor je mogoče največ razširiti potrebnih znanij mej narodom, in dati pridnim osobom priložnost služiti državi v korist.

Mi nikakor ne skrivamo svojih, jako praktičnih, vzgledov na odgojo.

Poglejmo, v čem se naša sistema izobraženja odlikuje pred ono, ki je v navadi na zapadu, kjer je skoraj v vseh stvareh razloček mej besedami in

privaditi odločnosti za dosego svojega smotra. Kaj more biti boljši od tega principa? Uspeh učenja je zavisen le od volje učečega se, zjedinjene z vstrajnostjo. To načelo ne godi samo uspešnosti dela, temveč tudi vzgojuje trden značaj. Sveti carja, kako se učiti, so tudi jako poučiteljni, in priporočati jih moramo vsem učečim se, kateri žele gotovega uspeha; zapopadeni so v sledečem.

Pregledaj vsak dan zgotovljeno de'lo.

V kratkem ponovi vsakih 10—15 dnij, kar si se učil.

Učiti se začni ob 5 uri zjutraj in uči se tako pridno, kakor sledi general za manevri svoje vojske.

Učenje ne smeš pretrgati pet ali deset dnij pod nikakršnim predlogom.

Ne obupavati, ako učenje počasi napreduje, nikakor pa ne popusti začetega učenja; h koncu je pa car pristavil svarilo: „čas biti, kakor strela, v jednom trenutju mine mesec, za njim drugi in tako minejo leta“.

Jaz mislim, da ni lahko ugovarjati, da bi taka metoda ne bila dobra; sicer so posebno izbrane osebe, katerim ni treba takih svetov; pa take osebe so redke.

Izobraževanje je pri nas obligatno že samo

Dr. Poklukar poroča o računskih sklepih raznih ustanovnih zakladov za l. 1883 in o proračunih za leto 1885, ki se vsi brez razgovora odobri.

Poslanec Luckman poroča v imenu finančnega odseka o § 7 poročila deželnega odbora in stavi sledeče predloge:

1. Aktivni zaostanki, kateri so o času računskega sklepa dvojiljivi, naj se odpišejo in knjigovodstvo naj jih ima v posebni evidenci, da se isti, ako se razmere dolžnikov spremene, izterjajo.

2. Za zmanjšanje stanja premoženja se imajo vsako leto odpisati 4 % pri imobilijah in 15 % pri inventarjih, katero zmanjšanje vrednosti se ima v proračun ustaviti mej potrebnostjo in se ima odtegniti od premoženja.

3. Deželnemu odboru se dovoli, da ustanovi dve novi definitivni mesti za paznike drugega razreda.

4. Deželnemu odboru se dovoli, da stanovanje v prisilni delavnici prepušči novo imenovanemu kontrolorju Albinu Peternelu.

Vsi predlogi se vsprejmo.

Poslanec Luckman poroča o proračunu prisilne delavnice za l. 1885. Skupne potrebščine znašajo 62.298 gl. 74 ³/₄ kr.; pokritje pa znaša 56.236 gl., tedaj je primanjkljaja 7026 gl. 74 ³/₄ kr., kateri se ima pokriti iz deželnega zaklada.

Zbor proračun odobri brez razgovora.

Poslanec Svetec poroča v imenu upravnega odseka o § 5 deželnega odbora poročila in o predlogih deželnega odbora glede odobrenja različnih občinskih priklad, katerim vsem predlogom deželni zbor pritrjuje in vzprejme predlog poslanca Svetca, naj se c. k. deželna vlada naprosi, da po c. kr. okrajnih glavarstvih deluje nato, da si občine ne nalagajo čez mero doklad in, kjer so velike doklade potrebne, naj se razdele na več let.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 22. septembra.

Danes se snide **koroški** deželni zbor. Mi Slovenci od njegovega zborovanja nemamo nič dobrega pričakovati, ker je večina zbora nam sovražna. Nadejamo se pa, da se bosta slovenska poslanca energično potegnila za narodne pravice, in tako svetu pokazala, da še vedno bivajo na Koroškem Slovenci.

Konservativci mislijo v prihodnjem zasedanju **državnega zbora** predlagati, da se uvede percentualni borzni davek. To bode zopet hrup v Izraelu.

Danes se začne v Pešti skupne ministerske konference, v katerih se bodo izdelale predloge za **delegacije**. Pred vsem bode nalog teh konferenc, sestaviti proračun za prihodnje leto. Izmed avstrijskih ministrov se jih udeležita grof Taaffe in vitez Dunajevski. Te konference se pa bodo končale z ministerskim svetom, ki se bode posvetoval pod predsedstvom cesarja.

„Narodni Listi“ neso nič kaj posebno uneti za Herbstov predlog o delitvi okrajev na **Českem** po narodnostih. Sicer nemajo nič proti temu, a mislijo, da bi se tudi potem raba jezikov ne smela drugače uravnati, kakor da bi Čeh ali Nemec v vseh okrajih na Českem mogel zahtevati in dobiti pravico v svojem maternem jeziku. To zahtevajo osnovni zakoni, pravi omenjeni list. — Včeraj je Herbst v zboru utemeljeval svoj predlog in koncem nasvetoval, da se voli poseben odsek za pretresovanje tega predloga. Ker je pa česka večina ukre-

zato, ter so roditelji odgovorni za svoje otroke pred državo. Država jih nagraduje ali kaznuje, kakor skrbe za otroke. Lahko se misli, kak upliv ima to na odgojo. Kitajski jezik ima obilo pregovorov, ki izražajo naše vzgledne odgovore. „Nagnite drevo, dokler je še mlado; če se izobraženje ne bode širilo, kje se bodo pa dobili sposobni ljudje za vladanje“. Skoro vse prebivalci nebeske države znajo brati in pisati.

Pa vendar oni žive v miru! In to je naš ponos. Če se mi z jedne strani nikdar nismo zatekli k smodniku, mi tudi nikdar nismo zlorabili tiska, da bi pačili um in vzbujali strasti. Pri nas so samo klasične knjige, izučenje katerih pelje k slavi in sreči, pospešuje razvoj uma in uči vsacega dolžnosti, ki so združene z njegovim stanom. Z jedno besedo, odgoja nas uči, razumno živeti, ne zgrešiti pravega pota, uči nas, kaj smo in kaj moremo postati po vzajemnem spoštovanju.

Da jasno povem svojo misel, rečem, da naši otroci postanejo to, kar bi postali v kristijanskej družbi, ko bi se tu učili pod odgovornim nadzorom starišev evangelij, svete knjige, zgodovino, dela velikih starih pisateljev in pesništvo.

(Dalje prih.)

nila, da se zato ne voli nov odsek, a se predlog izroči občinskemu odseku, so nemški poslanci ostavili zbornoico.

Solnogradski deželni odbor je predložil deželnemu zboru načrt zakona, da bodo mogle občine ugovarjati ženitvam nemanicev. Podoben zakon neki namerava skleniti tudi zgornje-avstrijski deželni zbor.

Hrvatski ban se je podal v Pešto, da se dogovori z ogersko vlado, zastran predlog, ki se predloži saboru, ki se skliče 30. t. m. Vse radevedno pričakuje tega zasedanja. Stranka prava bode še z večjo odločnostjo se ustavljala magjaronom. Pričakovati je jako burnih sej. Že adresna debata, in volitev poslancev za ogerski državni zbor obetati veliko razburjenost. Nič manj burne pa bodo verifikacije volitev, ko bode opozicija začela osvetlovati vladni pritisk in razne sleparije, ki so se godile. — Jako pomenljiv članek o hrvatskih razmerah je prinesel časopis „Ruskij Kurjer“, katerega glavne misli tu posnamemo, ker so vredne pomisleka. Pred vsem pa moramo povedati, da ta časnik ni kak organ ruskih slovofilov, ampak organ ruske liberalne stranke. O enem s česko poljskim pobratinstvom, pravi omenjeni list, obračal je pozornost Evrope na se najbolj od nas oddaljeni kot slovanske zemlje, kjer mala pest hrvatskega naroda res junaško brani proti nemškemu in madjarskemu pritisku svojo nezavisnost.

Z avstro ogerskim sporazumljenjem začenja se avtonomistična doba hrvatskega življenja, za razsitem, katerega se takoj sovražno gledali Ogri, ki vo po ogersko-hrvatske pogodbi postali jerobi ali pazitelji nad Hrvati. Kako je to jerobstvo si lahko mislimo, ko varuhi sami odkrito trdijo, da Slovan ni človek, videli smo pa to tudi v poslednjem zasedanju hrvatskega sabora. Mirni razvoj Hrvatov začel je obračati nase pozornost drugih slovanskih plemen, in Madjari so se začeli bati, da bi v Hrvatih ne ustal proti njim nov slovanski Piemont. Zato pa Madjari neso bili zbirčni v sredstvih, da bi le ubili duh svobode tega mirnega naroda. Poslužili so se vseh sredstev, začeli z urivanjem madjarščine, končavni z imenovanjem Madjarja, zakletega sovražnika Hrvatov za bana, kateri še ni hotel priseči na hrvatsko ustavo. Večina naroda je proti temu, pa spridena hrvatska aristokracija, podkupljena z ogerskimi denarji, vselej z raznimi intrigami dobi večino v saboru. Sedaj je hrvatska opozicija razdeljena na dve stranki prva zahteva, da se popolnem pretrgajo vsaki odnosi z Ogri, poslednja pa, da se obnovi zveza z Ogri na bolj pravičnih osnovah.

Tak položaj ni mogel trajati, moralo je priti do resnih preprirov. In res so se v poslednjem zasedanju prigodile stvari, ki se ne strinjajo s parlamentarizmom. Potem omenjeni list opisuje nasilstva vladne stranke nad opozicijo, ki so se prigodila v poslednjem zasedanju, ki so pa že znana našim čitateljem. H koncu pravi omenjeni list, da je to premisleka vredno. Na pozor sto tati pred vsem dve stranki, za jedno stoji ves hrvatski narod, druga je pa sestavljena iz podkupljene aristokracije in zavisnih uradnikov, ter se vzdržuje z ogersko podporo in tedaj tudi vedno podpira Ogre. Starčevićeva stranka se pa javno protivi temu, in raste od dne do dne. Če ogerska vlada ne najde iz tega kmalu kakega izhoda, prišlo bode do novega prelivanja krvi.

Vnanje države.

Govori se, da bode ruski minister vnanjih zadev Giers poslal vsem onim vlastem, ki se neso udeležile **shoda treh cesarjev** posebno noto, v katerem bode jim razložil, kaj se je sklepalo na tem shodu.

Crnogorsko-turška meja še sedaj ni urejena in je neki malo upanja, da bi se to mirnim potom doseglo. Albanci, kateri bi vsled Berolinske pogodbe imeli pripasti Črnejšgori, pripravljajo se k uporu.

Mej **vzhodnorumeljskim** generalnim guvernerjem in provincialnim sobranjem navstal je neki konflikt. Permanenčni komitet tega sobranja ugovarja neki, da bi guverner imel pravo razpustiti sobranje, in neče ustaviti svojega delovanja.

Mej **Rusijo** in Koreo se je sklenila trgovska pogodba. Da Rusija misli na mir, kaže to, da misli sedaj pomanjšati vojsko za 100.000 mož, in tako zmanjšati državne stroške. Zlasti se bodo pomanjšali kavkaški polki. Da pa vojska zato ne bode preveč oslabela, se bode bolj gledalo na to, da se vojaki olje izurijo, in bodo zato dalj časa služili v aktivnej službi.

Volitve v **nemški** državni zbor so razpisane na 20. dan oktobra. — Pruski državni svet se še ne snide začetkom oktobra, kakor se je govorilo, kajti cesarjevič naslednik odide 30. t. m. na večtedensko potovanje v Švico. Brez njega pa ni misliti, da bi se otvorilo zborovanje državnega sveta, ker mu je predsednik.

Holandski finančni minister je predložil zbornico v petek budget. Izdatki so proračunjeni na 136 milijonov holandskih goldinarjev, primanjkljaja je 3 ¹/₂ milijona goldinarjev, kateri se pa bodo pokrili s povišanjem nekaterih davkov in prištevanjem v rednej službi. Zato je vlada že predložila upeljavo davkov na tobak in spremembe kolekovega zakona.

Članek **angleškega** vladi prijaznega lista „Pall Mall Gazette“ o stanju angleškega vojnega pomorstva je povsod vzbudil veliko zanimanje. Po-

vprašuje se, kaj je povod temu, da je vladi prijazen list tako ponižal brambeno moč države, kakor se še nikdar ni nikjer zgodilo. Morda pripravi vlada kako predlogo o povečanju pomorstva ali je pa shod treh cesarjev v Skiernievicah tako prestrašil Angleže. V Parizu so poslednjega mnenja. „Republique Française“ že prorokuje pogin angleške države. „Ni treba biti prorok“, pravi omenjeni list, „ampak že z zdravim človeškim umom se lahko presodi, da bode v dvajsetem stoletju, morda že v prvih letih, propala država, ki obstaja od Karola V. Angleško plemo bode obstajalo, ker je jako obdarjeno za borbo za obstanek, a prenehalo bode biti jedna država, jeden narod“. Poleg tega pa omenja ta Pariški list, da Anglija dobiva večino živeža iz inozemstva, ter bi jo bilo v vojni prav lahko izstradati.

Člani blagajnice **egiptovskega** dolga so protestovali proti naredbi egiptovske vlade, da se ustavi amortizacija tega dolga. Misli se, da bode vevlasti tudi protestovali proti tej naredbi. „Times“ zagovarjajo to naredbo in mislijo, da je bila potrebna, da se uredi egiptovske finance.

Iz **Sudana** došla je vest, da je 24. julija general Gordon pretepel velko vojsko ustajnikov. Ustajniki so imeli veliko izgubo. 30. avgusta bil je nov boj. Gordon je zopet premagal in ustajniki so vsled tega prenehali nadlegovati Chartum. V poslednjem boji je ubit šejk Sidi, njegov sin in več njegovih privržencev.

Dopisi.

Iz Zagreba 21. septembra. [Izviren dopis.]

Volitve v hrvatski sabor so končane ter se delijo po strankah tako-le: Vladinih je 69, neodvisnih 18, Starčevićevcev 24, divjaki so trije in jedna ožja volitev se ima obaviti v Samoboru izmed vladinega in Starčevićevega kandidata. Vseh poslancev je 110, in sicer iz banovine 75, iz bivše Krajine 35. — Na treh mestih sta izvoljena Dane Stanković, predstojnik vladnega odela za notranje poslove, in dr. David Starčević, na dveh mestih pa mlaister Bedeković, dr. Teodor grof Pejačević, Ivan Vončina in dr. Ivan-dija. — Dr. Marian Derenčin ni voljen v Ozlji, kjer mu je bil odstopil kandidturo dr. Jordan, ampak je podlegel podžupanu Jastrebarskemu Francisci-u. Zdaj mu ponuja Starčević mandat, če hoče pristopiti k njegovej stranki. — Ker je bivši podpredsednik Mirko Horvat izvoljen v Karlovcici, so vsi velikaši vladini zopet skupaj, le Imbrice Josipovića ne bo več nazaj — zato pa Varaždinci in sploh Zagorci ne dobodo železnice, katero ima Imbrica že v žepu.

Kanonik Gašparič ni svoje zmage nič kaj vesel, ker mu ljudje ne dajo miru. Njegova kurija je bila že skozi četiri noči grdo zamazana, čeravno vojaške patrrole stražijo po ulicah, a v petek, ko je prišel na trg ribe kupovat, je jedva ušel ženam, ki so ga bile napale ter so plvale za njim. Četirim židom, ki so glasovali za Gašpariča, pobita so okna, a vse hiše, kjer stanujejo njegovi volilci, so že dvakrat bila omazane in onesnažene. — Mestni župan je izdal danes povelje, da po osmeji uri na večer ne smejo mladeniči na ulico. Mladež nosi na klobukih demonstrativno Starčevićovo fotografijo. Urodnik „Slobode“ Krajac zapert je pri sodbenem stolu vsled preiskave pri uredništvu. Miškatičeva stražijo po noči vojaki.

Iz Postojne 22. septembra. [Izv. dop.]

Jako nas je razveselila novica, da se povrne stalnim učiteljem g. Jakob Dimnik v Postojno, to tembolj, ker je bil to jedini tukajšnji pravi odgojitelj mladine, zaradi tega obče priljubljen, potem pa tudi, ker je bil in je naroden učitelj.

Slavnemu deželnemu šolskemu svetu smo torej za to imenovanje iz srca hvaležni. Kakor je nas ta vest izvesila, tako je to imenovanje poparilo naše nemčurje. Ko je pred tremi leti prišel gospod Dimnik v Postojno provizoričnim učiteljem, ga je gosp. nadzornik Th. lovil na vse načine, da bi pristopil h kazinskemu društvu in skupno s tukajšnjimi nemčurji nemško propagando delal. To se mu sicer ni posrečilo in seveda, ako tukaj učitelj v Devov rog ne trobi, ni sposoben za Postojnsko ljudsko šolo.

Tega mnenja, začeli so tudi ti ljudje, svoje dolžnosti vestno spolnujočega Dimnika preganjati in hajd, precej drugo leto razpisali so njegovo službo.

Takrat je bil krajni šolski svet deloma naroden, a vse jedno se je našemu Edvardu posrečilo s tem, da je nečega odbornika odvrnil od seje, v katerej se je to obravnavalo, in tako votum krajnega šolskega sveta proti Dimniku pridobil in bil je — čujte! — v terni tisti Höger, kateri je na Dolenskem slike učiteljev za viteza Vesteneka nabiral.

Dalje v prilogi.

Predsednik krajnega šolskega sveta in narodni odborniki so potem protest, katerega je tudi omenjeni odbornik podpisal, proti tej nakani uležili in ker je bil okrajni šolski svet naroden, ostal je g. D. za omenjeno leto zopet tukaj. Toda ti ljudje neso mirovali, pričeli so denuncirati, tožbe proti nedolžnemu temu učitelju so se zmirom bolj vrstile, dasiravno je té predsednik krajnega šolskega sveta zavračal, in, ko je prišla zopet volitev v krajni šolski svet, postavil je nemčurski občinski odbor same svoje privržence v to zastopstvo, tako, da je pri sedanjosti stavi prečastiti gosp. predsednik krajnega šolskega sveta osamljen. Umevno, da je na ta način bilo že ložje uspešno proti učitelju D. delovati. Občinski odbornik ob enem požarne bramborice načelnik s sporazumljenjem nemčurske trojice (M. Burger, Dev, Krainer) tožil je iz slepe strasti tega učitelja o priključni notranjske slavnosti pri sodnji, da je gasilno društvo tisti dan razžalil pri njeni bakljadi. Obravnava je bila jako zanimljiva in konečni izid nje je bil oproščanje g. Dimnika. Seveda se je vsegamogočni Edvard jezil nad tem, češ: Es blässt nun ein anderer Wind. Pa to naj bo samo mimogrede omenjeno. Naše šolstvo in naša mladina je tako v slabih rokah, da se ista le demoralizirati mora. Okrajni šolski nadzornik, kateri je že toliko učiteljev denunciral, in je necega učitelja pred par leti z svojimi denuncijacijami ob krah spravil, zanemarjal je šolo zaradi svoje inšpekcije toliko, da otroci tudi po 9 dnij neso imeli nobenega pouka. Drugi tovariš njegov je zopet tak, da se v cerkvi za otroke pohujšljivo vede, pri tem pa v šoli tako, da se mu otroci večkrat posmehujejo. —

Take so torej naše razmere, s katerimi se gospod učitelj Dimnik ni mogel strinjati in zaradi tega je bilo tudi tem ljudem vsako sredstvo dobro g. D. spodbirati, kar se jim je konečno posrečilo. G. D. kot provizoričen učitelj moral je po ukazu sedanjega tudi nemčurskega okr. šolskega sveta v Trnovo in na njegovo mesto imenovali so g. učitelja Okorna.

Tukajšnje prebivalstvo je sicer protest, katerega je nad 80 očetov podpisalo na deželni šolski svet odposlalo — pa zastoj — g. D. je moral iti.

Deželni šolski svet je s tem imenovanjem 99% tukajšnjega prebivalstva popolnem ustregel in ob enem dokazal, da se ne da voditi fakijskim naredbam nekaterih šolskih nadzornikov.

Od Save 21. septembra. (Surovost Brežkih nemško-liberalcev.) — Izid volitev iz Brežkega kmetskega okraja je naše po sili Nemce razjaril in zdivjal. Prejšnji nemškutarski poslanec Šnideršič, ki se je le ob času volitev Slovenca hlinil, se še zdaj ne more potolažiti, da ni več izvoljen in da je tako sramotno z 22 glasovi proti 94 propal. Ta mož je neizmerno častihlepen, to je jedina lastnost, ki bi ga za poslanca kvalificirala. Inače pa je mož brez znanja in brez omike. Vrh tega pa ga znači — grda surovost, kar se iz sledečega dogodka razvidi. — Že tisti dan, ko se je volitev vršila, je nekatere narodne volilce, ki so dalje časa v Brežicah ostali, grdo psoval in malo je manjkalo, da ne bi vsled njegovega hujkanja do tepeža prišlo. Vender je tisti dan mirno vedenje narodnih volilcev podkupljeno druhal Šnideršičevo razorožilo.

V nedeljo 7. t. m. pa je prišlo do skrajne surovosti. Dva sina narodnega volilca Verstovšek-a iz Pišec sedita mirno v gostilni pri Heider-ji v Brežicah. Kar se privali nemškutarska druhal njej na čelu Šnideršič, Potočnik in „divji“ Jaka, to je znani upokojeni davkar Lassnig. Koj začne nekovo podkupljeno debelubasto človeče zoper onadva razsajati in zmerjati. Kmalu se mu še pridruži oni Lassnig. Čujejo se najgrše psovke, katerim Šnideršič pritrjuje in smejljač prikimava. Dostojnost tirja, da teh psov ne zapišem. Ko se pa onadva le mirno držita, postane druhal še bolj razjarjena in divja. Jeden onih dveh mladeničev gre ven, da voz zapreže in se tega škandala znebi; Lassnig in podkupljeni pomagáč udereta za njim. Tam ga zgrabita, ter ga začneta metati ob tla in zid. Lassnig ga je še s palico po glavi in po hrbtu tolkel. Vse dečkove prošnje ne pomagajo nič, dokler nista onadva surovosti nasitena. Dečko je jako pobit in nevarno poškodovan. V glavi mu vedno šumi in težko, da bi kedaj popolno ozdravel. Pa še ni dosti. Po tem surovem dejanji gresta oba zopet v sobo in planeta na drugega mladeniča. Sujeta ga sem in tja in naposled ga paheta ven. Vsemu temu surovemu početju se Šnideršič ni nikakor ustavljal, temveč je s smehom in odobravanjem k surovosti spodbujal in ne-

dolžne mladeniče grdo zmerjal z „windischer Rotz-bube“ etc. Ni dvoma, da je Šnideršič sam cel ta škandal upeljal in onadva težaka podkupil. Le z njegovim privoljenjem sta sa upala tako postopati. Upati je, da kakor ona dva tolovaja, sodnija tudi Šnideršiča kot prouzročevalca te surovosti zasači.

No slovenski možje Brežkega okraja, ali se ne sramujete, da ste tacega človeka kedaj za poslanca imeli. Zdaj je zopet svojo sposobnost za to častno dostojanstvo dokazal. —

Šnideršič je župan Brežki in načelnik Brežkega okrajnega zastopa. Te dve zastopstvi sti po tem škandalu onečasteni! Da nema nemška pseudo-liberalna stranka boljših neomadeževanih mož za taka častna mesta, je vender čudno. To kaže na njeno spridenost. —

Višje oblasti pa vprašamo, ali ni prišel čas, ali ni dosti povoda, da se mož, ki je po takih surovostih omadeževan, od častnega mesta — županova in od načelnštva uradno odstavi? To tirja dostojanstvo teh zastopov, to tudi za gotovo pričakujemo, kedar bo sodnija nedvojbeno udeležbo in prouzročbo Šnideršiča pri teh škandalih dokazala. — Preiskava se je že pričela.

Iz tega dogodka se vidi, kakovo osobno varnost uživamo mi slovenski Štajerci.

Jamska Ivanka.

Introite, et hic dii sunt!

Kakor se epični proizvodi v nas Slovencih neso mogli vspeti do umeteljno dovršenega eposa, ravno tako i dramatične tradicije neso naušile nobenega naših pesnikov, kateri bi bil ustvaril iz njih skupino: mislimo namreč na kako žaloigro ali pa spevoigro v narodnem duhu.

Ni se tedaj čuditi, da je neki vojaški kapelnik z imenom Šantl, — preteklo je že od tačas skoraj poldrugo desetletje — žel toliko slave in priznanja pri celem slovenskem narodu, kadar je namreč Miroslava Vilharja muzikalna „dissecta“ membra pritač — v njega samega imenovana nazivom „Jamska Ivanka“ v obliki „Grlice“, — pobral ter z ljubeznjivo, mladeniško gorečnostjo skupil jo v godbeno vsestransko dovršeno celoto, — v opereto, s popolno predigro ali ouverturo.

Komadi M. Vilharjevi, kakor se nahajajo v omenjeni zbirki, vejejo pač čistega slovenskega duha ali zdé se ti kakor neobdelani biseri brez svita, brez pravega življenja.

Dramatično gibčnost navdihnil je tem, po večem še lirčnim, komadom vrli Šantl.

Kaj da je ustvaril iz tega skromnega inventarja, uvidimo precej iz krasne ouverture. Glavni thema ponavlja se ti umeteljniško trikrat, vselej v drugačnej modulaciji in kako v resnici klasično ga je skladatelj obdelaval, tega dandanes ne priznava samo še leta 1870 takomenovani slovenski šovinizem, temveč tudi ves naobraženi muzikalni svet.

Kar je Meyerbeer v velikej operi gledé figuracij v basu poskušal, ter kar se je v najnovejšem času še le toliko občudovalo na nemških Mil-löckerjevih proizvodih, to smo imeli mi Slovenci že poldrugo desetletje. Ali čislali nismo po vrednosti tega dragocenega dela, ter kmalu ga vrgli v prašno dramatično registraturo, iz katere ga je rešil zopet marljivo delujoči član dramatičnega društva, gospod J. Staré, kateremu gre tedaj, kakor vrlemu režiserju g. Kocelj, pred vsem vsa čast in hvala.

Radovedno pa je bilo občinstvo na izvršetak iz dveh vzrokov; slišati čez dolgo časa rajske melodije domačega umotvora, — ter kar je po takem prenehljaji posebno važno, slišati jih po novih močeh, na katere se ne veže poveljevalna tradicija. Nemirno smo čakali, da kar naravnost izpovemo, kako se bode obneslo novo pridobljeno obje.

Preteklo soboto in nedeljo tedaj polnila je mila „Jamska Ivanka“ polne gledališčne prostore, — občinstvo pa je sprejemalo posamezne točke v pravem slovesnostnem navdušenju.

Ouverturo je kakor že pred dvema letoma pri Preširnovi slavnosti v redutnej dvorani vodil vojaški kapelnik g. Nemrava v občno zadovoljnost. Želeti je pač bilo, da se to divno delo izvrševa še mnogokrat na javnih veselicah mesto znanih in premletih nemških operet iz vrste „schöne Galathe“ in „Bettelstudenta“.

Občeznanega sujeta ne bodemo razpravljali: naj zadostuje, da ga imenujemo slično mnogim drugim libretom jednake vrste — nezmisel.

Petje in glasbo po ouverturi je hvalevredno vodil učitelj glasbene matice g. Sochor.

Bogomil-a je pel g. Štamcar, (bariton), katerega še nismo čuli na gledališkem odru. Predstinitran je bil pač tej ulogi po njegovim znanem ljubkem glasu, a da je postal kos dolge nalogi spevoigre, prebiti je moral mnogo truda; najbolj bo vedel isti to ceniti, kdor se je kot igravec vadil le v neznatnej igri; a k besedi pride še petje: pozornost obračati ima gledališki pevec tedaj na dve strani; lehkomišljeno občinstvo, zahteva da zadostuje obem nalogam.

Dvobojiti se je moral precej v prvem činu z glasovito g. Gerbič-eva (Jamska Ivanka) operno pevko, — uže po tradiciji obožavano od slovenskega občinstva; pripomogla je v prvi vrsti k izglednemu vspehu, kateri se je dosegel kakor v solih, dvospevih in moških zborih. Da se je kot fina igralka posebno odlikovala, ni mi treba poudarjati: iz Jamske Ivanke ter iz nemškega Freischütz-a znani so njeni samospevi, v katerih tako efektno pričinja kleče svojo pesen. Oba večera odlikovalo jo je občinstvo s krasnimi šopki, kakor tudi g. Odi-jevo, člen zemalskega narodnega gledališča, katera je igrala Ivankino mati. Ni mi treba posamezno razpravljati njenih zaslug glede omenjene spevoigre, vsaj smo jo kot člena domačega dramatičnega društva v ravno tem proizvodu že z Noll-jem vred občudovali. Vse jedno naj omenimo tercet 2. čina, v katerem je vsaka že navedenih oseb tako lepo pokazala svoje posebnosti in prednosti. Skoraj smo pozabili povedati, da je skladatelj Bogomil-ovo nalogo namenil tačas slavnemu našemu Noll-ju; po pravici pa pristojna tenoru.

Obupnega viteza Malogradskega je izvrstno kakor v igri tako v petji slikal velezaslužni naš režiser g. Kocelj (Gecelj). A priznavati moramo, da je od samospevov Jamske Ivanke njegova točka glasbeno najljubkejša in najhvaležnejša.

Popolnoma zadostil je neznatnej ulogi gospod Eržen, kateri je igral Ivankinega očeta.

Še le v 3. činu nastopi Kalški vitez (gospod Medén) premagalec Malogradskega viteza; obljubijo mu v dar in plačilo Ivanko.

Odkritosrčno moramo dopovedati, da nam ravno tenor-ova uloga, kot toliko nehvaležna, v tej igri nič kaj ne ugaja. Mogoče je bilo izpeljati jo tako umetniško dovršeno le našemu Medén-u.

Že v samospevu, izražajočem hrepenenje po Ivanki, ubral je milodoneče strune krasnega njegovega glasu, in zvoki so zveneli s tako zmagovito-stjo po gledališnej dvorani, kakor nekda. Če smo govorili o tradiciji dramatičnega obje, menili smo z njo pred vsem slavčka domačih pevcev gosp. Medén-a.

Kako je naušil občinstvo pri občeznanenaj-pitnici, v katerej se je izpretnega igralca pokazal, ni mi treba posebej navesti; čutil je pač vsakdo silo in prepričevalno lepoto pevskega duha, in če kdo zasluži, imenovanim biti v Slovencih pevcem pevcev, tak naj gre g. Medén-u naziv „ein gottbegnadeter Sänger.“

Le po takej izobraženosti v glasu in glasbi bilo je mogoče, da smo čuli tak prekrasni visoki hinc, kakeršnega smo v napitnici in v duetu radostno občudovali. Da je po končanem mojsterskem peterospetu: (g. Gerbič-eva, g. Odi-jeva, g. Medén, g. Štamcar, g. Eržen) kar elektrizovano bilo občinstvo, je zopet posebna zasluga Medén-ova, katerega si slišal iz celega spremljajočega moškega zbora.

Ker smo slučajno omenili moški zbor, tak naj izpovemo, da se je v istini zelo vro obnesel v vseh mnogovrstnih položajih, katere mu je naložila igra: kakor lovski viteški in vojaški zbor.

Če tedaj konečno izrekamo, da se drugega tudi nadjati nismo od slavnega našega čitalniškega zbora (choregus mu je bil ta pot g. Paternoster), — smo blizu povedati vse; izražamo le še željo, v katero nam bo gotovo hvaležno slovensko občinstvo pritrnilo, da kmalu zopet na domačem odru sluhamo in občudujemo — divno „Jamsko Ivanko.“

Robert Bežek.

Domače stvari.

— (Konfiskacija.) Včerajšnja številka našega lista zaplenilo je c. kr. državno pravdušstvo zaradi uvodnega članka z napisom: „Najnovejši škandal“. V tem članku smo poročali, da so vsa ravnateljstva ljudskih šol v Ljubljani dobila od deželne šolskega sveta odlok z dne 12. julija t. l., po katerem v pričetem šolskem letu

1884/5 začeni v 3. razredu ne bo več slovenščina učni jezik, ampak nemščina in to za vse predmete, izimši jedini veronauk. Zgodovina tega odloka še ni popolnoma jasna, kajti od verodostojne strani se nam poroča, da deželni šolski svet o tem odloku nikdar sklepal ni. Tudi mestnega zastopa šolski odsek, na katerega je včeraj g. Šuklje poskušal navesti vso odgovornost, je v tej zadevi tako nedolžen, kakor novorojeno dete. Koga zadeva vsa krivda, pojasnilo bomo jutri. Današnje številke dodali smo prilogo.

— (IV. seja deželnega zbora kranjskega) trajala je danes do 2. ure popoldne. Poslanec Svetec utemeljeval je v izvrstnem govoru mej živim odobravanjem narodnih poslancev svoj predlog, da se sklene zakon zastran rezervnega zaklada kranjske branilnice v Ljubljani in je predlagal, da se izroči njegov predlog upravnemu odseku v posvetovanje in poročanje. Poslanec Luckman predlagal je, naj se o tem predlogu glasuje po imenih. Predlog je bil vsprejet z glasovi narodnih proti glasovom nemških poslancev, deželni glavar Thurn pa se je glasovanja zdržal. Poslanec vitez Schneider je potem v dolgem stvarno izvrstnem govoru, kateremu je vsa zbornica v jedno mer pritrjevala, utemeljeval svoj predlog glede peticijske za premembo tarifov pri c. kr. priv. južni železnici za osebo in blago. Predlog izročil se je upravnemu odseku. Potem se je odobril računski sklep in proračun zemljišno-odveznega zaklada in rešilo več prošenj, mej drugimi podpornemu društvu slovanskih dijakov v Gradcu dala povišano podporo dvesto gld. Začetkom seje stali so nemški poslanci, na čelu jim g. Luckman, do c. kr. vlade interpelacijo, zakaj se sklep kranjske branilnice o napravi nemške šole v Ljubljani za 100.000 gold. in za delavske hiše 50.000 gold. še zdaj ni potrdil, akoravno je že štiri mesece preteklo. Poslanec Grasselli izročil je novi mestni statut Ljubljanske občine in nasvetoval, naj se izroči posebnemu, za to izvoljenemu odseku. A Dežman je želel obravnavo zavleči in predlagal, naj se izroči deželnemu odboru. Vzprijel se je predlog g. Grassellija in v odbor so se izvolili gg. poslanci: Svetec (načelnik), dr. Papež, Kersnik, dr. Mosche, Grasselli, Faber (namestnik) in Dežman. Prihodnja seja je v petek.

— (Deželni zbor štajerski.) V današnji seji dež. zbora 21. septembra je stavljal posl. Mihael Vošnjak v imenu slovenske in konservativne stranke nasvet: „Deželni zbor da nalogo deželnemu odboru, da posvetuje in stavi predloge, na kakšen način bi se ponižalo obrestovanje hipotekarnih dolgov sploh.“ Utemeljil bode posl. Vošnjak ta svoj nasvet najbrž še v seji tekočega tedna. V taisti seji je posl. Raič interpeliral dež. odbor, zakaj se nastavlja na Ptujski gimnaziji profesorji slovenskega jezika nezmožni. Interpelacija tiskana je na prvem mestu.

— (Wawreczka contra „Slovenski Narod“.) Naši čitatelji se morebiti še spominjajo nekega dopisa „Od Semiča“ z napisom „457 Ortsgruppe des deutschen Schulvereins“. Ta dopis raznel je g. Wawreczki, c. kr. subst. davkarskemu nadzorniku v Črnomlju itak že nemirno kri tako silno, da nam je po pošti poslal dolg popravek. Ker slednjega nismo vsprejeli, uležil je tožbo proti nam in včeraj je bila obravnava. Tožitelja zastopal je dr. Schrey, toženec urednik J. Železnikar zagovarjal se je sam in ker je takoj izjavil, da popravka na noben način vsprejeti ne more, začela se je redna obravnava. Toženec urednik Železnikar dokazal jo stavek za stavkom, da Wawreczka, ki v dopisu niti imenovan ni bil, nema nikake pravice do tega popravka, ker ni pooblaščen govoriti v imenu nemškega šulferajna, niti šolske oblasti, niti v imenu tistih Kočevarjev, ki so si v lase skočili, ker popravek sploh ni v smislu §. 19. sestavljen, ker so navajajo nova fakta itd. Dr. Schreyu ni bilo lahko zagovarjati že a priori izgubljeno stvar in sodnik c. kr. pristav gosp. Čuček je z navadno objektivnostjo proglasil sodbo, da je urednik I. Železnikar oproščen in da mu ni treba vsprejeti popravka. Mi smo g. Wawreczki že davno v listnici povedali, „dass das ist nichts“, a ni nam hotel verjeti, danes se je menda vendar prepričal, da ima § 19 tudi svoje muhe. A to še ni dosti, kajti dr. Schrey objavil je priziv, ki pa gotovo Vavrečki ne bode donesel lovorik, temveč novo blamažo.

— (Posebna čast) izkazala se je našemu listu na Igu. Preteklo nedeljo čital se je v cerkvi

z lece brumnim Izancem. Kakor nas veseli, da se na takem mestu čita „Slov. Narod“, smo vendar tega prepokornega mnenja, da časniški dopisi ne spadajo v cerkev. O tem pa, kar se je s tem čitanjem nameravalo, utegnemo še kako povedati.

— (K debati o verifikaciji Obresove volitve) poroča se nam z Notranjskega: „Načelnik deželne naše vlade, gospod Andrej baron Winkler, zavračal je z veliko indignacijo od vladnih mož sum, da bi se bili le ti kaj mešali v volitveno agitacijo za notranjskega kandidata, ki je bil vladni po volji. Da se neso, to bi bilo spodobno, vladnega dostojanstva vredno! Ali so se, preočitno so se, da bi se moglo to tajiti! Če načelniki naših političnih uradov to utajiti hoté, potem so imeli za agitacije časa glave svoje v pesek zarite, ali pa jim ne mari, kaj da počno poddani uradniki. Kje je hodil načelnik glavarstva Logaškega, da sta mu ušla na dan volitve koncipist Orešek in praktikant Rihar, ki je pa sedaj že začasen koncipist, iz pisarnice in naravnost letela v Postojino na volišče, da sta tam v potu svojih obrazov do zadnjega trenutka uganjala agitacijske svoje „bravoure“? Kdo izmed volilcev se ne vprašal, kaj imata Logaška uradnika opraviti v področji Postojinskega glavarja, opraviti kakor dva tekalca na volišči, kdo se ne smijal divni uradni pridnosti teh dveh volilnih kortešev? Vsega tega gospod grof Pace ne vé, res ne vé? In kaj tudi tega ne vé, kako častno uradno stražo imeli so ne prestanto tiste dni pred volitvijo volilni možje iz Rovt in iz Hotederšice, tako, da niti muha na nje sesti ni mogla? Oj divna avtonomija političnih praktikantov in koncipistov, — divna avtonomija Logaškega okrajnega glavarstva, če vsega tega gospod deželni predsednik ne čul, ne čutil, ne slutil! Mi pa vse to dobro vemo, ker godilo se je o belem dnevi in ker so strmele nad vsem tem naše bdéče oči. Mi pa te opazke tudi izročamo v javno pomnjo, in pričakujemo, da bode zastopnik vlade v prihodnji seji deželnega zbora — faktično popravi izjavo gospoda barona Winklerja v verifikacijski debati. To se ve da samo tedaj, če si nista volilna svoboda in vladna objektivnost nasprotni stvari, kakor sta si nasprotna severni in južni pol revne naše zemlje!“

— (Umrli) je včeraj zjutraj deželni šolski nadzornik g. Raimund Pirker.

— (Ciril Zabukovec †.) Zopet nam je ugrabila nemila smrt jednega dijaka izmed nadobudne mladine. Včeraj popoldne ob 1/4 uro umrl je osmošolec tukajšnje gimnazije Ciril Zabukovec za jetiko. Ž njim so zgubili stariši jednega sinu in ostala jim je izmed vseh 9 otrok jedina hčerka gospodičina Milka še pri življenji. Ranjki, porojen 16. avgusta 1865 v Ljubljani, jo bil jako vesten, varčen, redn in marljiv dijak. Da si se je radi bolehnosti in šibke telesne rasti bolj težko učil, je vendar šolo in znanosti nad vse ljubil. Za družbo ni posebno veliko maral, a tem bolj spoštoval svoje skrbne stariše. Po dovršenom 7. gimnazijalnem razredu pošlje oče znani rodoljub g. Jakob Zabukovec, c. kr. računski priglédnik ranjkega, katerega je bolezen že od meseca maja t. l. posebno nadlegovala, na Gorenjsko v Ribno pri Jezeru, da bi si okrepčal slabo zdravje. A vse zastoj. Kozé, katere je preстал v 5. letu svoje starosti, so mu zapustile smrtno kal. Prišedši v Ljubljano se upiše v osmo šolo, a več ne prestopi praga šolskih modric. Pogreb, katerega se udeleži tudi tukajšnja gimnazija, bode jutri ob štirih iz nekdanje Medijatove hiše. Lahka mu zemlja!

— („Glasbena Matica“) ima letos 82 gojencev. Oglasilo se jih je še več, a ne morejo jih vsprejeti.

— (Otvorenje novega šolskega poslopja v št. Vidu nad Ljubljano) vršilo se je predvčeraj jako slovesno. Mej potrkavanjem zvonov in pokanjem topičev pričela se je slovesnost v cerkvi, iz katere je potem šel spreved k novemu šolskemu poslopju, naprej mladina s šolsko zastavo, potem cerkvene zastave in duhovniki. Dekan g. Urbas je šolsko poslopje blagoslovil, na kar je c. kr. okrajni glavar g. Mahkot imel slavnostni govor, v katerem je poudarjal važnost šolstva v obče, posebno pa še št. Vidske šole za tamošnjo obrt. Govornik pravi, da ne dvomi, da bode šola dobro napredovala in da se odpre drugo leto četrti razred ter da bode v izgled Ljubljanski okolici. Na starem in novem šolskem poslopju vibrati sti cesarska in narodna zastava. Novo šolsko poslopje ima dve prav prostorni šolski sobi in dve stanovanji za učitelje.

— (Iz Bosne) došlo je v Ljubljansko okoličico več mladeničev, da se pri naših mojstrih izučé

v rokodelskih strokih in izučeni se vrnejo nazaj v svojo domovino. Kakor se čuje, napotil jih je semkaj nekov trapist v Bosni, rodod Borovničan, ter dal po svojem bratu v Borovnici nastaviti v rokodelstvu. Tem mladeničem, ki utegnajo porabiti svoj čas s pridom, pa se je večidel živeti in oblačiti ob milostinji, ker druge podpore nima.

— (Naš domači umetelnik,) gospod orglar Fran Goršič v Ljubljani zvršil je za župljansko cerkev v Borovnici nove orglje, ki v zmislu napredka orglarske umetelnosti izdelane služijo v čast našemu mojstru, kakor druga prejšnja njegova dela. Postavljene pa bodo v Borovniško cerkev še le prihodnji mesec, ker cerkev ravnokar nekoliko prenavlja in lepša.

— (Nemir) v predvčerajšnji noči je bil velikansk. Povsod so bili pretepi in mestno redarstvo, katero je imelo jako trdo delo, napolnilo je vse zapore rotovške z razgrajalci. Posebno so bili vojaki predvčerajšnje noči nemirni in v Lattermanovem drevoredu bil je pobit četovodja domačega polka tako hudo, da so ga morali odnesti v vojaško bolnico. Več razsajalcev ponočnjakov je mestno redarstvo še včeraj zaprlo. Jako surovo sta se obnašala v „Zvezdi“ dva tukajšnja trgovca, katera sta mizarskega pomočnika ranila na glavi, mestne redarje pa razžalila. No, ta dva gospoda bodeta že prespala v zaporu svoje surovo obnašanje.

— („Slovenski delavec“,) gospodarstveno-političen list, je naslov novemu glasilu, katero je začelo pod uredništvom g. Avg. Bremca izhajati z 21. dnem t. m. v Trstu. List ima lično obliko (8 str.) in raznovrstno vsebino. Cena do konca leta 50 kr., kar je za list, ki izhaja vsako drugo in četrto soboto v meseci, vele malo. Želimo mu mnogo naročnikov.

— (Iz pred porotnega sodišča.) Hudo delstva požiga zatožena je bila v soboto Marijana Rojina iz Zgornje Šiške. Porotniki so njim stavljeno vprašanje z 10 proti 2 glasoma zanikali in Rojina je bila zatožbe oproščena.

— („Karlovačka obrtničko-gospodarska izložba“) ureja se jako lepo in se bode otvorila v 28. dan t. m. ob 10. uri popoldne.

— (Razpisana) je služba učitelja na jednorazrednici v Velesovem. Plača 450 gold. in stanovanje. Prošnje do 10. oktobra t. l. na okr. šolski svet v Kranji. — Dalje služba drugega učitelja ali pa učiteljice na dvorazrednici v Vinici. Plača 400 gl. in stanovanje. Prošnje do 15. oktobra t. l. na okr. šolski svet v Črnomlju.

P. n.

Naš narod vedno bolj sprevidi važnost in koristi domačih zavodov. Vendar se je pri nas Slovencih do zdaj razmeroma še malo storilo in še le v novejšem času smo se tudi v tem oziru začeli postavljati na lastne noge, spoznavši, da mora vsak narod si sam zboljšati in uterjevati svoje gmetno, posebno pa denarno stanje, ako hoče neodvisen biti od drugih narodov.

„Zveza slovenskih posojilnic“, ustanovljena lanskega leta, da združuje delovanje posojilnic in podpira ustanovitve novih taci in hranilnih denarnih zavodov, bila je iz raznih krajev vseh slovenskih pokrajin vprašana in naprosena zastran naprave posojilnih zadrug.

Gledé na tako občno zanimanje spoznalo je podpisano načelstvo potrebno, da se rodoljubi skupno posvetujejo.

V ta namen skliče „Zveza slovenskih posojilnic“

shod v Ljubljano

dne 5. oktobra t. l. (nedeljo) ob 2. uri popoldne v dvorani Ljubljanske čitalnice.

Pogovarjalo in posvetovalo se bode:

1. Kje naj bi se ustanovili novi denarni zavodi in kakšne vrste? Hranilnice ali posojilne zadruge? in

2. kdo bi se za dotične kraje poprijel potrebnih priprav?

V Celji, dné 7. septembra 1884.

Načelstvo

„zveze slovenskih posojilnic“.

Mihael Vošnjak,
načelnik.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Praga 23. septembra. V deželni zboru odgovoril je namestnik na Matuševu interpelacijo, rekoč, da je takoj, ko je dobil prve vesti o izgredu županu in podžupanu v Liberci ukazal, naj vkupe z mestnim svetom in kolegijem ukrene vse navedbe, ki so za varnost in vzdržanje miru in reda potrebne, da jim je dal potrebna sredstva na razpolaganje, da se izvedo te navedbe, da je dal napraviti kazensko objavo in pričeti izraževanja. Kompetentni organi storili so energične korake da se napravi mir. Od 16. dne t. m. zvečer ni v istini bilo nobenega izgreda več. Glede dogodkov v Trutnovu: Iz predloženih zapisnikov o seji mestnega odbora dne 17. t. m. razvidi namestnik v svoje obžalovanje, da so se v odboru res stavili predlogi, v interpelaciji navedeni, in da je zastop sklenil v smislu teh predlogov odposlati dopise tovarnarjem, severno-zapadne železnici in vsem hišnim posestnikom, ki so Čehom dali prodajalnice v najem. Okrajno glavarstvo v Trutnovu je že v 19. dan t. m. prepovedalo izvršitev tega sklepa mestnega zastopa, ker je proti obstoječim postavam. Ko bi postopanje občinskega zastopa v Trutnovu bilo tako, da bi zopet oblastva morala posredovati, bode on (namestnik) na podlagi obstoječih postav ravnal. Za svojo najvažnejšo nalogo smatra on, da se vzdrži mir in red v deželi, da štiti prebivalce dežele brez razlike narodnosti v mirnem izvrševanju po zakonih zajamčenih pravic. Izgrede, kjer koli se bodo pojavili, bode odločno zavrnil. Odgovor v obeh deželnih jezikih odobral se je šestokrat z burnimi klici.

Perpignan 23. septembra. Sedem španjskih vojakov s podčastnikom prekoračilo je mejo s klicem: Živio Zorilla! Vzeli so baje svojega polka blagajnico seboj. Orožniki so je razorožili in odveli v Perpignan.

Napolj 23. septembra. Od 21. t. m. ob 4. uri popoldne do včeraj ob 4. uri popoldne 241 ljudi za kolero zbolelo, 114 umrlo.

Bruselj 22. septembra. Moniteur objavlja novo šolsko postavo. Ob cestah priplepljeni so plakati, v katerih se prepovedujejo vsa zbiranja in pojavi na javnih prostorih in v katerih se pravi, da so predstojajo občinske volitve najboljše bojno sredstvo proti šolski postavi.

Napolj 22. septembra. V 24 urah do včeraj 4. ure popoldne 280 oseb zbolelo, 116 za kolero umrlo.

Razne vesti.

* (Krvavec Anton Kammerer na v. slica h.) Krvavec (anarhista) Antona Kammererja, kateri je bil kot vojašk begun že od 19. maja t. l. pri posadkinej sodnji v preiskavi, so v 20. dan septembra t. l., kakor smo že v soboto brzojavnim potom poročali, ob polu šestih zjutraj na dvorišči Alerske vojašnice obesili na vešal h. Sodba se je vršila 5. in 6. t. m. pri vojnem sodu in kazenska obsodba je zadobila z duem 15. t. m. svoje pravno veljavo, ter je bila obsojencu 18. t. m. naznanjena. Anton Kammerer, doma iz Stiebinga v Šleziji, 22 let star, katoličan, samec, bukvovez, prostak pri pešcih, se je nekoliko šolal in do sedaj še ni bil kaznovan. Bil je član socialistične delavske stranke, je jako pridno deloval in ustrajno pospeševal utihtapljenje in razširjevanje prepovedanih časopisov in tiskovin, živel v Thunu, Freiburgu in v Bernu ter bil ondu najodličnejši in najbolj marljivi član tamošnjega društva krvavcev. Udeležil se je meseca junija 1883. leta v Zürichu zborujoče skupščine krvavcev, kjer se je s Stellmacherjem (nedavno obesenim) seznanil. Oba se zjedinita vsled sklepa tega občnega zbora mejsobojno delati propagando z vsemi močmi za dejanstveno delovanje in za boj zoper sedaj obstoječo človeško družbo, za pridobitev potrebnega denarja v prosep in izvršitev svojih namenov in nakan in za odstranitev vseh tej stranki neprijaznih in neljubih oseb. Kammerer kmalu potem roparsko napade s Stellmacherjem in z neko tretjo osebo v Strassburgu kočijaža Mihaela Schaezleja in na to umoré ravno tam musketierja Ivana Adelsa. Kammerer se je soudeležil tudi roparskega umora lekarničarja Froude Linhartu v Strassburgu. Štiri tedne pozneje napade in oropa Kammerer s Stellmacherjem, Schreinerjem, z Mihaelom Kamičner in še z jednim drugim znancom bankirja Heilbronera in zasebnika Oettingerja v Stuttgartu. 7. decembra pr. l. se je Kammerer na Dunaji pri gosposki oglašil z imenom Arnold Otter, 15. decembra 1883 zavratno ustrelil policijskega koncipi-

sta Hlubeka in 10. januarja t. l. s Stellmacherjem in še s tretjim pomagačem roparsko napadel in oropal Eiserta in njegovo rodbino. Na to potuje Kammerer sredi meseca januarja t. l. pod imenom Matije Haller ja v Švico, ko se prej s Stellmacherjem še posvetoval in sporazumel zastran umora Blöcha. V drugi polovici februarja t. l. se vrne Kammerer kot Josip Blum zopet na Dunaj, kjer so ga 21. februarja t. l. policijski organi, katerim se je jako protivil in jih ranil, prijeli in zaprli. Kammerer je pri vojnem sodu vse zločine, katerih je bil tožen, priznal in tudi marsikaj baje izpovedal o svoji stranki o njenej osnovi ter izjavil, da bi bil tudi v bo-loče marljivo deloval v prosep in blagor stranke krvavcev, ko bi ga ne bili ujeli in deli pod ključ. Zlodejec ni čutil, ni kazal nikakega kesanja za storjene hudobije in zastran groznih umorov toliko nedolžnih oseb. —

Poslano.

Ker mi radi rodbinskih razmer nekaj dnij ni bilo možno obiskovati javne lokale, tudi nesem o tem ničesar slutil, kar se je mej tem časom proti moji malenkosti v javnosti skovalo. Še le včeraj na napad, produciran v št. 164 „najnovejšega dnevnika“, opozorjen, usojam se — ne tolike meni v obrambo, nego resnici na ljubo — odgovarjati onemu gospodu junaku, ki je za dobro izpoznaš ulomiti nekako post festum si jedno „zarjaveno kopo“ za svoje „kimovce“.

Rekel bi sicer lahko: „habeas sibi!“ in molčič ignoriral bi istotako — zagovornika gospoda dopisnika, kakor njegova pomilovanja vrednega klijenta. A da se mi ne bo očitalo: „qui tacet, consentire videtur“, ali pa morebiti še kaj hujšega, dovoljujem si tu gospoda dopisnika najprvo opozoriti na ono malo zmoto, katero je ne vem, če ravno nalašč — zakrivil s tem, da je sigurno proti moji volji — moj „dual“ zamenjal s svojo „moožino“; kajti on govori nekaj „o nezasišlanem napadu na mestne zastopnike“ mej tem, ko se po mojih dopisih zadeta sneta čutiti samo dva gospoda mestna zastopnika, in sicer jeden radi svoje sebičnosti, drugi pa radi čudnih nazorov.

Pa „erare est humanum“ in jaz kot „dobra duša“ ta „človeški čin“ „nečloveškega“ gospoda dopisnika tem lagije odpuščam, ker sem do dobrega uverjen, da je gospod dopisnik pri tem gotovo jako dobre intencije imel in s to svojo vrlo dobro intencijo meni tako malo škodoval, kakor je svojima klijentoma koristiti hotel. A jedno se mi pa vender le za malo zdi in to je, da se na tako nezasišlan način napadena gospoda sama nesta obrnila na mojo „adreso“, ko jima more gotovo znano biti, po katerem potu si lahko preveč užaljenemu srcu satisfakcije pridobita.

Da se gospod dopisnik ogreva „za našega deželnega poslanca“, kateremu mimogrede rečeno sem tudi jaz svoj ponižni glas dal in kateri je istotako „pod krinko iz Rudolfovega“ bil sigurno nezasišlan napaden v „Slovenskem Narodu“, to me nikakor ni iznenadilo, saj tudi gospod dopisnik sam dobro ve, da se sme „o našem deželnem poslancu“ v „Ljub. List“ samo toliko pisati, kolikor to njegovi „ljubosumni“ predali dopuščajo. — Sapienti sat!

„Ne, proti takim boleznim izrodkom se ne bomo obračali“. Kako lepo se to sliši! Kako kristjansko! Vse drugače, nego ono Vašega mojstra, gosp. dopisnika! bil sem brezobziren v boji priznavam — vojaku podobem, ki pardona ne prosi, a ga tudi ne daje“. Meni se dozdeva, da Vi preveč doprinašate gospod dopisnik! — Varujte se Vašega gospoda mojstra, varujte se ga, kajti g. Šuklje je „iregularec“, to jaz najbolj čutim, ker sem za gotovo pričakoval, da bode vsaj moja malenkost pri miru pustil, jaz ponavljam — moja — v kateri je imel preje odkritosrčnega prijatelja, ko so mu njegovi sedanjji pseudo-prijatelji še sovražniki bili.

„Le to bodi rečeno itd.“ Kolikor besedij, toliko lažij bi rekel, pardon! jedna morebiti še več, kajti i beseda laž se nahaja v onem odstavku. Gospod dopisnik mora vender le nekaj znati o simpatijah in pritrjevanjih, kajti inace bi gotovo v svojej priznanej skromnosti ne besedil o tem. A zdi se mi, da je malo slabo informiran o onih simpatijah in pritrjevanjih, katere so si moji dopisi pridobili in kateri so po vsej svojej vsebini bili le tolmač javnega mnenja, kajti vte navedene fakte zvedil sem na „Brunarjevem“ vrtu in v nekej privatnej hiši. Ako bi pa gospod dopisnik tega verjeti ne hotel, lahko mu ustrezem s pismenimi pritrjevanji, katere skrbno v proti ognju varnej shrambi hranim.

Gospod dopisniku bi znalo popolnem „svako jedno“ biti, kje so se moji dopisi skovali in od kod, da so datirani, ne tako tudi meni, kajti moji dopisi bili so namenjeni v prvej vrsti Novomeščanom, katerih pozornost sem hotel obračati nanje. To sem pa desegel, saj v večjeji meri s tem, da sem svoje dopise datiral „iz Rudolfovega“.

Ako pa gospod dopisnik apeluje še na pravni čut in na njega se opirajoč protestuje „proti takemu nepoštenemu stvarjenju javnega mnenja v Ljubljanski tovarni“, menim, da sem s predstojajočim to polnoma ovrget in dokazal, da je ravno dopisnik „Ljublj. Lista“ javno mnenje na nepošteni način stvarjal.

Konečno izjavim, da nema pri meni nobeno časopisje moči in sem tudi že marsikatero v „Ljublj. Lista“ nasprotnem časopisji obsodil, jaz si torej sam

svoje mnenje delam. — Ako sem pa še boritelj v službi domovine, ali ne, prepuščam z mirno vestjo objektivnej sodbi svojih sorojakov.

V Ljubljani, dne 19. septembra 1884.

Viktor Rohman.

Vabilo

k udeležbi sadne razstave v Sevnici,

katero priredi

„Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spodnji Štajer“

v prostorih javne ljudske šole v Sevnici v dan 5., 6. in 7. oktobra t. l.

V to razstavo pošlje ovočje (sadje), sadna drevesca, sadno literaturo, sadno orodje i. t. d. lahko vsakdo. Premije se bodo delile pa samo spodnještajerskim razstaviteljem in, ako kmetijska družba ali pa deželni odbor v Ljubljani pošljeta nekaj premij, tudi kranjskim.

Napovedbe za razstavo vsprejema do 30. t. m. gospod Fran Lenček na Blanci, pošta Sevnica (Lichtenwald).

Sadje mora se poslati do uštetega 3. oktobra poštne prosto razstavnemu odboru v Sevnico.

V Sevnici, dne 7. septembra 1884.

Razstavni odbor.

Listnica upravnitva. Gospod M. M. v Nižjem-Uralsku. Plačana je bila naročnina do 22. oktobra t. l.; za poslanih 10 rubljev dobili smo 12 gld. 20 kr. in je sedaj plačana do 12. maja 1885.

Tuji:

dne 21. septembra.

Pri Slonu: Dr. Florio iz Trsta. — pl. Mayrhofer, Gorton, Hainzmann, Spies, pl. Jabornegg iz Celovca. — Smola iz Rudolfovega.

Pri Malici: Teimer, Janek, Sonnenstein z Dunaja. — Gorup iz Reke.

Pri avstrijskem cesarji: Kokel iz Šmohora. — Kavčič iz Celja.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm.
20. sept.	7. zjutraj	737.60 mm.	+12.2°C	brezv.	megla	0.00 mm.
	2. pop.	736.10 mm.	+23.4°C	sl. jz.	jas.	
	9. zvečer	737.12 mm.	+17.2°C	brezv.	jas.	
21. sept.	7. zjutraj	738.02 mm.	+14.4°C	sl. jz.	obl.	0.00 mm.
	2. pop.	736.40 mm.	+22.3°C	sl. jz.	jas.	
	9. zvečer	736.20 mm.	+16.8°C	brezv.	jas.	
22. sept.	7. zjutraj	736.06 mm.	+13.6°C	sl. jz.	megla	0.00 mm.
	2. pop.	735.72 mm.	+23.4°C	sl. jz.	jas.	
	9. zvečer	737.70 mm.	+17.0°C	sl. jz.	jas.	

Srednja temperatura je znašala +17.6°, +17.8° in +18.0°, za 3.8°, 4.0° in 3.2° nad normalom.

Tržne cene v Ljubljani

dne 20. septembra t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	6	50
Rež,	5	36
Ječmen	4	39
Oves,	2	93
Ajda,	4	87
Proso,	4	87
Koruza,	5	20
Leča	8	—
Grah	8	—
Fižol	8	50
Krompir, 100 kilogramov	2	67
Maslo, kilogram.	—	94
Mast,	—	82
Špeh frišen	—	68
„ poven,	—	74
Surovo maslo,	—	85
Jajca, jedno	—	2 1/2
Mleko, liter	—	8
Goveje meso, kilogram	—	64
Telečje	—	60
Svinjako	—	66
Kostrunovo	—	30
Pišče	—	40
Golob	—	17
Seno, 100 kilogramov	1	60
Slama,	1	51
Drva trda, 4 kv. metre	7	50
„ mehka, „	4	80

Dunajska borza

dne 23. septembra t. l.

(izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	80	gld.	75	kr.
Srebrna renta	81	„	85	„
Zlata renta	104	„	50	„
5% marena renta	95	„	85	„
Akcije narodne banke	850	„	—	„
Kreditne akcije	292	„	50	„
London	121	„	60	„
Srebro	—	„	—	„
Napol.	9	„	66 1/2	„

(603—1)

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.